

~~Departementaal Vertrouwend~~

Rijksoverheid

DOC201110C

Wekelijks maatschappelijk beeld COVID-19

Week 46

Disclaimer: dit document is opgesteld door DSC-19. De indicatoren en duiding in dit document zijn indicatief, het betreft geen wetenschappelijk onderbouwing.

09-11-2020

1. Naleving en draagvlak

De veiligheidsregio's geven aan dat de richtlijnen redelijk – maar iets minder dan vorige week – worden nageleefd met uitzondering van:

- Het advies "blijf zo veel mogelijk thuis" is niet leidend geweest bij de bevolking.
- In bijna alle regio's feesten in de thuissituaties en een toenemend aantal feesten van jongeren in leegstaande panden.
- Drukte in tuincentra, op marken en in winkelstraten waar ondernemers over het algemeen wel de regels naleven maar het publiek niet.
- Drukte in natuurgebieden wat volgens meerdere regio's niet is te handhaven.
- Stijging van meldingen van groepsvorming (16 t/m 22 jaar) in openbare buitenruimte in combinatie met vuurwerkoverlast.
- Acceptatie van handhavers/ handhaving wordt minder.

Zie slides 6 en 7 voor nadere toelichting

2. Maatschappelijke gevolgen

Hoofdboodschap:

De coronacrisis en de genomen maatregelen vergroten de ongelijkheid (MEV, CPB) en maken de verschillen in leefsituatie tussen verschillende groepen groter (Sociale Staat van Nederland, SCP).

- Het CPB wijst erop dat de verschillende maatregelen die tijdens de coronacrisis zijn genomen de ongelijkheid vergroten, waaronder het sluiten van de scholen. Ook de noodmaatregelen zijn hier debet aan.
- SCP: Naar verwachting verslechtert de kwaliteit van leven en worden verschillen tussen groepen groter door de coronacrisis. Mensen met veel regie op hun leven zullen minder gevolgen ervaren en sneller terugveren. Mensen met weinig regie en weinig hulpbronnen worden juist harder getroffen (bv mensen die er financieel op achteruit zijn gegaan). Deze groep ervaart ook meer eenzaamheid.

Zie slide 11 en 12 voor nadere toelichting

3. Economische gevolgen

- **Hoewel de realisatiecijfers over het eerste halfjaar meevallen ten opzichte van de zeer negatieve verwachtingen, is de economische schade ongekend groot.** Het blijft de grootste jaarlijkse krimp buiten oorlogstijd ooit. Een deel van de schade is permanent.
- **De vooruitzichten zijn somber, en zijn opgeschoven naar het 2^e golf-scenario van het CPB.** Dit scenario voorspelt een krimp van -6,1% in 2020 en een verder krimp van -2,8% in 2021. De werkloosheid stijgt in 2021 tot 8,5% (hoger dan eurocrisis). Hoewel duidelijk is dat we epidemiologisch in de 2^e golf zitten, is de impact op de economie afhankelijk van de duur/reikwijdte van de nieuwe lockdown maatregelen en de reactie van consumenten/bedrijven in vergelijking met het 2^e kwartaal.

Zie slides 13, 14, 17 voor nadere toelichting

4. Gebruik noodregelingen

- **De uitstaande belastingschuld bedraagt € 11,4 miljard.** Er kunnen tot 1 januari 2021 weer nieuwe verzoeken tot uitstel worden ingediend.
- **Werkgevers kunnen medio november een aanvraag doen voor de NOW-3.** Voor de NOW-2 zijn inmiddels 63 duizend toekenningen. Voor de TVL is dit 47 duizend. Er zijn circa 200.000 debiteuren belastinguitstel.

Zie slides 19, 20 voor nadere toelichting

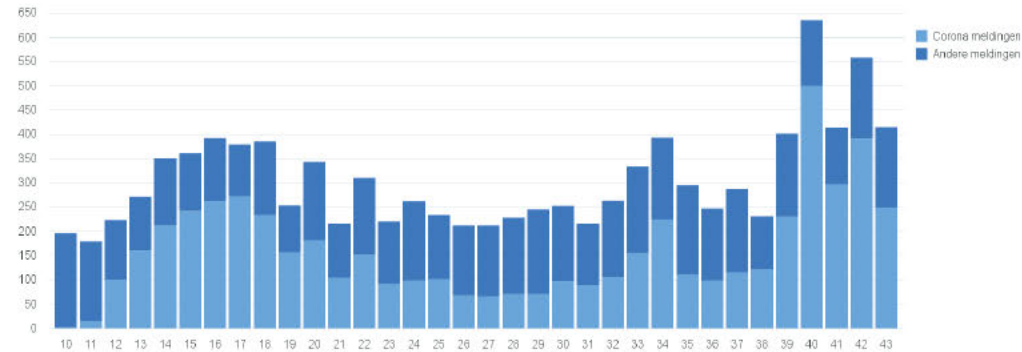
5. Ontwikkelingen buitenland/CAS/BES

- IMF, OESO en andere organisaties stelden hun prognoses in de afgelopen weken in positieve zin bij. Dat was voor de heropleving van het virus.
- Nu worden in Europa overal de teugels weer aangehaald en de PMIs wijzen niet meer op groei.
- In de VS is de economie de afgelopen maanden weer op stoom gekomen, maar met toenemend aantal besmettingen. Hoe zich dat de komende weken gaat ontwikkelen is onduidelijk.
- China heeft het virus onder controle en doet het economisch goed, maar de rest van Azië blijft in economisch opzicht achter.

1. Naleving

- > Het aantal coronameldingen t.o.v. het totale aantal meldingen tot en met 25 oktober is toegenomen tot 43%.
- > De stijging in week 40 is toe te schrijven aan de aangescherpte maatregelen.
- > 17% van de 3.498 meldingen in het domein Veilig & Gezond betreft de aanwezigheid van een zieke werknemer op de werkvloer.

Nalevingsmonitor veiligheidsregio's LOT-C (1/2)

- Het huidige advies "blijf zo veel mogelijk thuis" is afgelopen weekend niet leidend geweest onder de bevolking. Daarnaast werd de nieuwe maatregel van maximaal 2 personen bij elkaar (buiten) niet goed nageleefd.
- Er werd in bijna alle Veiligheidsregio's melding gemaakt van feesten in de thuissituaties en een stijging van het aantal feesten met jongeren in (leegstaande) bedrijfspanden.
- Ook is er nog aantal horeca-gerelateerde overtredingen geconstateerd.
- In de tuinentra, markten en winkelstraten was het druk met publiek, waarbij wordt aangegeven dat over het algemeen de ondernemers de maatregelen naleven, maar het publiek niet.
- Wat afgelopen weekend opviel in het hele land was de drukte in de natuurgebieden (bossen, heide, stranden). Dit resulteerde in parkeerproblematiek (o.a. wachtrijen voor parkeerplaatsen).
- Volgens meerdere Veiligheidsregio's is de drukte in de natuurgebieden niet te handhaven.
- Er is een opvallende stijging van het aantal meldingen van groepsvorming (leeftijd 16 t/m 22 jaar) in de openbare buitenruimte in combinatie met vuurwerkoverlast.
- Handhavers merken dat de mensen die worden aangesproken op het niet naleven van de maatregelen vaker in discussie gaan. De acceptatie ten aanzien van handhaving/handhavers wordt minder. Dit in combinatie met de beperkte handhavingscapaciteit maken de richtlijnen slecht te handhaven, met een toename in de weekenden.
- Bestuurlijke maatregelen afgelopen weekend;
 - Een sluiting skatebaan (VR IJselland)
 - Zes bestuurlijke meldingen opgesteld, allen horeca-gerelateerd. (VR Zaanstreek-Waterland)
 - Een last onder dwangsom aangezegd vanwege feestje (VR Hollands-Midden)

Nalevingsmonitor veiligheidsregio's LOT-C (2/2)

LOT-C Nalevingsmonitor

Legenda	
	niet geleverd
	goed
	redelijk
	slecht

Groningen
 Fryslân
 Drenthe
 IJsselland
 Twente
 Noord- en Oost-Gelderland
 Gelderland-Midden
 Gelderland-Zuid
 Utrecht
 Noord-Holland-Noord
 Zaanstreek-Waterland
 Kennemerland
 Amsterdam-Amstelland
 Gooi en Vechtstreek
 Haaglanden
 Hollands Midden
 Rotterdam-Rijnmond
 Zuid-Holland-Zuid
 Zeeland
 Midden- en West-Brabant
 Brabant-Noord
 Brabant-Zuidoost
 Limburg-Noord
 Zuid-Limburg
 Flevoland

6 t/m 8 november	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
In hoeverre worden de landelijke richtlijnen in de regio nageleefd?																										
In hoeverre zijn de richtlijnen binnen de regio te handhaven?																										

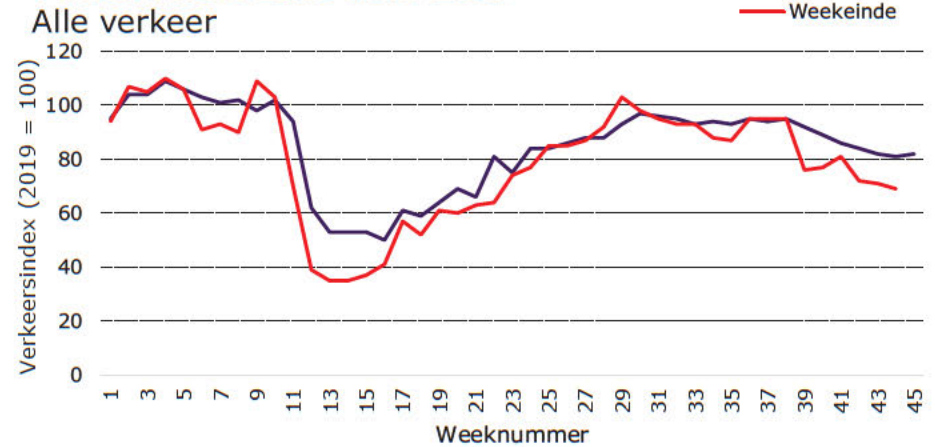

Personenmobiliteit (1)

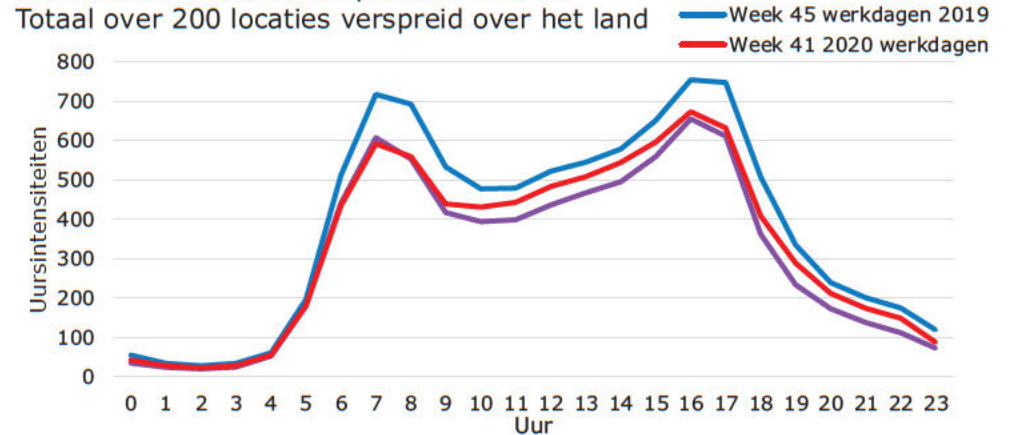
Wegverkeer

- De gemiddelde intensiteit is op werkdagen in week 45 (t/m donderdag) 82% t.o.v. 2019. Dit is ongeveer gelijk aan week 44 (81%).
- In vergelijking met de week vóór de gedeeltelijke lockdown (week 41, 86%) ligt de verkeersintensiteit in week 45 ongeveer 4 %-punt lager. Ter illustratie: Aan het begin van de coronacrisis lag het wegverkeer op werkdagen op zo'n 50% (t.o.v. 2019).
- De afgelopen twee weekenden na de aankondiging van de gedeeltelijke lockdown was de gemiddelde intensiteit gelijk aan circa 70% t.o.v. 2019.
- In vergelijking met het weekend vóór de gedeeltelijke lockdown (week 41, 81%) ligt de verkeersintensiteit in week 44 dus circa 10 %-punt lager. Ter illustratie: Aan het begin van de coronacrisis lag het wegverkeer in het weekend op zo'n 35% (t.o.v. 2019).
- Met name in de avonduren is sinds de gedeeltelijke lockdown het verschil met 2019 groter geworden.
- De daling komt vooral voor rekening van het personenvervoer. Het vrachtverkeer bleef in de afgelopen periode vrij stabiel.

Verkeersdices 2020 t.o.v. 2019

Gemiddelde intensiteiten per uur week 45

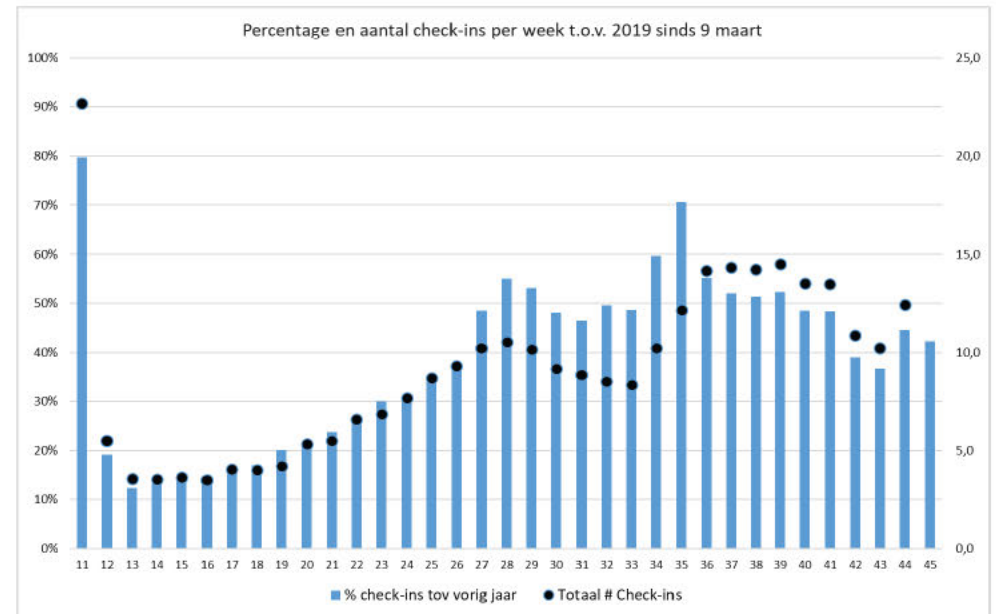
Data: NDW

Personenmobiliteit (2)

OV-gebruik

- Het OV-gebruik (aantal check-ins) is in de eerste dagen van week 45 (t/m woensdag) iets gedaald ten opzichte van week 44 (van circa 45%¹ naar 42%² t.o.v. 2019).
- In week 40 en 41 (de weken vóór de aangescherpte maatregelen van 13 oktober jl) was het gebruik gelijk aan circa 48% van 2019. In vergelijking met vlak vóór de gedeeltelijke lockdown is het OV-gebruik in de eerste dagen van week 45 dus ongeveer 6 %-punt lager.
- Het gebruik van de trein en de metro is het laagst. Dit komt naar verwachting door de oproep om thuis te werken, wat grote doelgroepen zijn in de trein en/of metro.
- In vergelijking met de week vóór de gedeeltelijke lockdown is vooral het gebruik in de avonduren afgenomen.
- Incidenteel worden te drukke voertuigen waargenomen. Dit komt o.a. door drukke lijnen voor scholieren.

Data: Translink

1 Op donderdag 29 oktober is een fout in de data geconstateerd. Daarom is deze dag niet meegenomen in het gemiddelde.

2 De dalende trend lijkt zich op donderdag 5 november door te zetten, maar op dit moment zijn de gegevens over donderdag nog niet geheel betrouwbaar en daarom nog niet opgenomen in de figuur.

Personenmobiliteit (3)

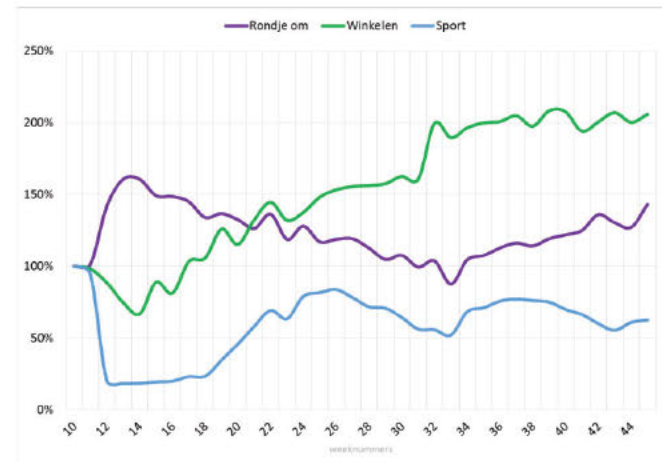
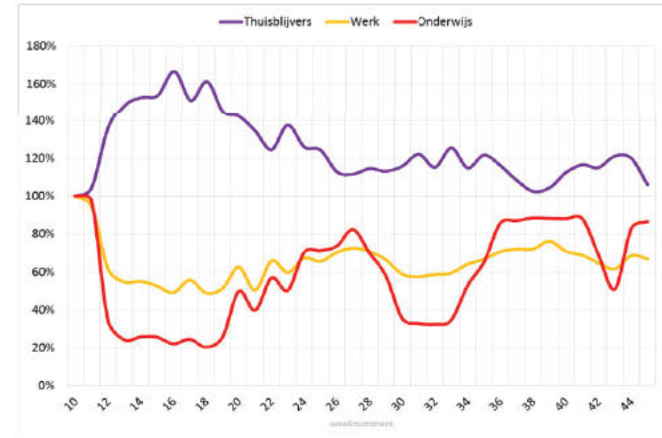
Fietsen en lopen

- Het aantal loop- en fietsverplaatsingen is in de eerste dagen van week 45 (t/m woensdag) iets gestegen t.o.v. week 44. Er wordt iets meer gefietst en gelopen dan in de week vóór 13 oktober jl (gedeeltelijke lockdown).

Personenmobiliteit naar motief

- Het aantal thuisblijvers (mensen die op een gemiddelde dag niet naar buiten gaan) is in week 45 (t/m woensdag) lager dan in de week ervoor (week 44). Ook in vergelijking met de week vóór de gedeeltelijke lockdown blijven gemiddeld iets minder mensen thuis.
- Het aantal verplaatsingen voor werk is in de eerste dagen van week 45 (t/m woensdag) 67% t.o.v. begin maart (vlak voor de crisis), in week 44 was dit nog 69%. In vergelijking met de week vóór de gedeeltelijke lockdown ligt het aantal werkverplaatsingen op dit moment ongeveer 2 %-punt lager (toen: 69%).
- Het aantal verplaatsingen voor sport ligt op werkdagen in de eerste dagen van week 45 (t/m woensdag) ongeveer gelijk aan week 44. In vergelijking met de week vóór de gedeeltelijke lockdown is een daling zichtbaar van circa 5 %-punt. In de weekenden is sinds de gedeeltelijke lockdown een duidelijk daling zichtbaar.

WERKDAGEN

Data: Nederlands Verplaatsingspanel

2. Maatschappelijke gevolgen

Hoofdboodschap:

Op dit moment dalen de bijstand en werkloosheid, maar de vooruitzichten zijn somber. De coronacrisis en de genomen maatregelen vergroten de ongelijkheid (CPB) en maken de verschillen in leefsituatie tussen verschillende groepen groter (SCP).

Onderwerp	Toelichting
Bijstand	Ook in september is het aantal bijstandsuitkeringen weer licht gedaald, aldus Divosa. Dat komt vooral door meer uitstroom naar werk en een hoge uitstroom naar onderwijs die elk jaar tussen juli en oktober plaatsvindt. Tegelijkertijd stroomden ook meer mensen de bijstand in. Vooral de leeftijdsgroep van 18-27 stroomt veel in en uit.
Werk	Ten opzichte van het eerste kwartaal van 2020 zijn er in het tweede kwartaal van 2020 496 minder banen binnen de banenafpraak. UWV heeft geen informatie over de reden van het baanverlies en dus ook niet over een mogelijke relatie met de coronacrisis. Een afname in het aantal banen vanuit het eerste naar het tweede kwartaal is in voorgaande jaren niet voorgekomen.
Ongelijkheid	Het CPB wijst er via de MEV op dat verschillende maatregelen die tijdens de coronacrisis zijn genomen de ongelijkheid vergroten. Te denken valt aan het sluiten van de scholen: "thuisonderwijs is een stuk lastiger voor wie klein behuist is, minder (digitale) leermiddelen en lager opgeleide ouders heeft". Ook de noodmaatregelen zijn debet aan het vergroten van de ongelijkheid op de arbeidsmarkt, aangezien ze zijn geënt op de huidige scheve situatie op de arbeidsmarkt: de ruimhartige NOW beschermt vaste contracten, terwijl zelfstandigen terugvallen op minimumniveau en flexwerkers kortstondig de TOFA hebben kunnen gebruiken. Het SCP wijst in oa Coronakompas op eenzelfde ontwikkeling: werkloosheid treft vooral kwetsbare groepen, zoals jongeren, mensen met een migratieachtergrond, laagopgeleiden en mensen met een arbeidsbeperking. In Sociale Staat van Nederland (SSN) wordt verwachting uitgesproken dat verschil in leefsituatie ook toe gaat nemen, hoewel deze verschillen op dit moment (sep-20) stabiel zijn: mensen met meer regie op hun leven zullen minder gevolgen ervaren en sneller terugveren.
Hulporganisaties	Het Rode Kruis stelt dat in de tweede golf meer hulp nodig is. Vraag naar voedselhulp is verdubbeld. Voedselbanken verwachten forse toename (50%), vooral onder flexwerkers en ZZP-ers. Door anti-verspillingsaanpak van supermarkten verwachten zij tegelijkertijd minder producten te kunnen aanbieden (wat leidt tot een gat in vraag en aanbod van 35 miljoen producten).

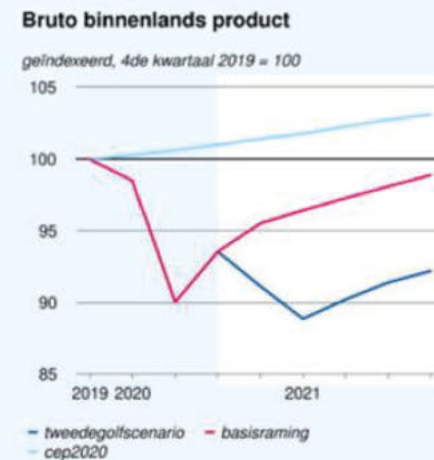
3. Economische gevolgen NL

3.1 Ramingen: 2^e-golfscenario waarschijnlijker

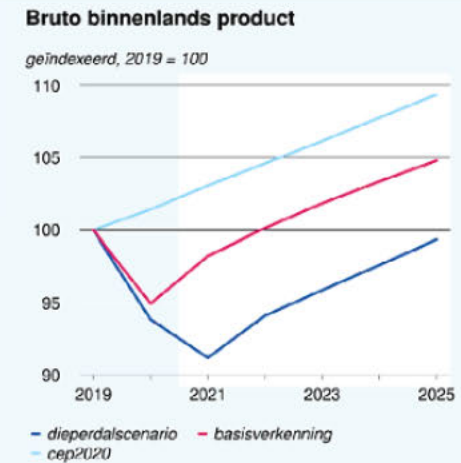
- Hoewel duidelijk is dat we **epidemiologisch in de 2e golf zitten**, zitten we **economisch nog niet per se in het tweedegolfscenario** van het CPB. Dit scenario gaat uit van dezelfde impact en duur van maatregelen als dit voorjaar (ook internationaal). Daarvan is vooralsnog geen sprake.
- **CPB basisraming:** een krimp van -5,0% in 2020, en een gedeeltelijk herstel in 2021 met 3,5% groei. De werkloosheid loopt op tot 5,9% in 2021.
- **CPB 2^e golf:** een krimp van 6,1% in 2020, en een verdere krimp van 2,8% in 2021. De werkloosheid loopt op tot 8,5 procent in 2021.
- **De schade is deels permanent.** De corona-uitbraak leidt in de basisraming tot een 4% lager bbp-niveau in 2025. In het 2^e-golfscenario 9% lager.

9-11-2020

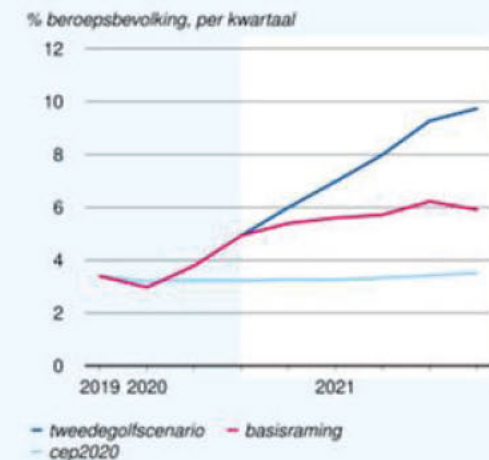
MEV 2020-2021

MLT 2021-2025

Werkloosheid

3. Economische gevolgen NL

3.2 Realisaties: Vertrouwensindicatoren en arbeidsmarkt in het rood, herstel fin. markten, vervoer en pintransacties

Indicator	2-mrt	9-mrt	16-mrt	23-mrt	30-mrt	6-apr	13-apr	20-apr	27-apr	4-mei	11-mei	18-mei	25-mei	1-jun	8-jun	15-jun	22-jun	29-jun	6-jul	13-jul	20-jul	27-jul	3-aug	10-aug	17-aug	24-aug	31-aug	7-sep	14-sep	21-sep	28-sep	5-okt	12-okt	19-okt	26-okt	2-nov		
Lockdown index (Oxford)	1	32	67	74	79	80	80	80	80	80	69	69	69	63	63	59	59	45	40	40	40	40	40	40	46	47	47	47	47	44	56	60	62	62				
Mutatie belastingschuld, € mln					177	300	300	500	500	500	150	1050	600	2300	2120	587	1375	7	731	-355	1969	598	-583	-1077	666	976	-243	-1371	-1013	44	531	40	-375	578	70	-80		
Mutatie lening en kredietruimte							3		0,8		4		1		2,2		1,8		1,8				2,8		1,7													
Consumentenvertrouwen			-2			-22	-27	-31	-29	-27	-26	-26	-26	-26	-26	-26	-26	-26	-26	-26	-26	-26	-26	-26	-26	-26	-26	-26	-26	-26	-26	-26	-26	-26	-26	-26	-26	
Productenvertrouwen			0				-29				-25				-15,1					-8,7					-5,4						-4,8						-5,6	
Electriciteitsverbruik (j-o-j%)	-3%	-8%	-8%	-11%	-11%	-13%	-11%	-11%	-11%	-14%	-5%	-7%	-3%	-7%	2%	0%	-4%	-4%	-6%	-2%	-6%	-1%	2%	14%	6%	-7%	-4%	-3%	-1%	-2%	4%	-1%	2,9%	4,8%				
Aantal pintransacties, miljoen	104	105	92	81	81	88	79	95	89	91	88	94	101	98	101	104	110	105			451				440					426								
Advertentieuitgaven (j-o-j%)	3%	1%	-15%	-36%	-39%	-39%	-35%	-29%	-27%	-38%	-27%	-28%	-20%	-24%	-24%	-13%	-12%	-1%	-11%	1%	6%	-1%	-5%	0	5%	-8%	-7%	-1%	-4%	-2%	1%	8%	2%	3%	3%	-3%		
Nieuwe inschrijvingen KvK		6.175	4.028	4.805	4.481	4.363	3.389	4.322	4.085	4.905	5.743	4.211	5.273	5.394	6.039	5.323	7.332	7.705	6.012	5.735	5.149	5.550	5.162	4.788	5.291	6.086	6.029	5.697	5.367	6.815	6.201	6.284	6.790	6.287	6.786			
Wereldhandel, volume (m-o-m%)			-3%				-12%				-1%				8%				5%						3%													
Failisementen (gem. 3 weken)	74	75	75	64	63	73	79	91	86	83	76	78	85	78	70	72	59	61	53	62	53	48	45	53	47	48	40	44	47	56	56	54	48	48				
Aantal werkenden			9.040				8.880			8.856				8.901					8.905					8.909			8.906											
Aantal werklozen			273				314			330				404					419					426			413											
Aantal gewerkte uren per week		32,7		28,7			28,0			26,7				27,7																								
AEI (weekgemiddelde)	557	484	404	475	471	500	491	509	527	505	512	531	528	561	565	565	564	564	565	575	565	564	560	562	564	566	553	543	551	554	550	559	569	559	539	562		
Internationale volatiliteitsindex	37	58	75	63	53	45	40	42	34	33	32	29	28	26	32	34	33	31	28	29	25	25	24	23	23	23	28	30	26	28	27	27	26	29	36	31		

3. Economische gevolgen

Toelichting kleurentabel

- Deze specifieke crisis brengt verschillende schokken teweeg met elk een verschillend effect en dynamiek:
 - **Vertrouwen:** is na corona snel fors gedaald en blijft **laag en negatief**. De stemming onder consumenten is in oktober opnieuw licht verslechterd. Industriële ondernemers waren in oktober, na vijf maanden op rij minder negatief te zijn geweest, wat negatiever dan een maand eerder.
 - **Faillissementen:** deze zijn de laatste weken **opvallend laag**. In de eerste 43 weken van 2020 zijn 2.765 bedrijven en instellingen failliet verklaard. Dat zijn er 308 minder dan in dezelfde periode van 2019.
 - **Liquiditeit:** Het niveau van de uitgestelde belastingen blijft relatief stabiel, een deel van de bedrijven lost af terwijl een ander deel juist verlengingsverzoeken indient. De gebruikte leen- en kredietruimte bij banken neemt nog steeds toe.
 - **Arbeidsmarkt:** de arbeidsmarkt blijft de laatste maanden relatief stabiel. De werkloosheid loopt achter op de ramingen (zie slide 11).
 - **Financiële markten:** hebben waarschijnlijk deels al een crisis **ingeprijsd** en profiteren daarnaast van de forse monetaire verruiming van centrale banken. Indien de beurzen wereldwijd instorten, kan de recessie worden verzwaard.

3. Uitgelicht: pinbetalingen

ING heeft recent gepubliceerd over de pinbetalingen (landelijke info niet beschikbaar):

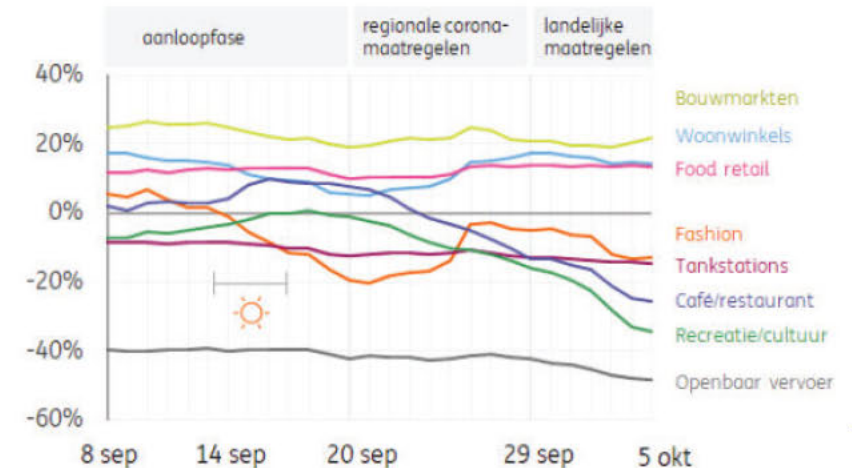
- > De totale waarde van pinbetalingen en geldopnames lag maandag 19 oktober 10% lager dan normaal voor de tijd van het jaar. Dit is een verslechtering van 5%-punt ten opzichte van een week eerder.
- > Dit heeft te maken met de recente coronamaatregelen: de afname zit vooral bij de horeca, recreatie en cultuur en bij het OV.
- > Voor de detailhandel is het beeld vrij steady, een negatieve uitzondering zijn kledingzaken.

Pintransacties en geldopnames in NL in NL 10% onder normaal
Waarde van transacties, 7-daags gemid, afwijking van gem. 2016-2019*

Laatste datapunt: maandag 19 oktober * gecorrigeerd voor trend
Bron: ING

Effect van recente coronamaatregelen op pin-omzet varieert
Waarde pintransacties, 7d gem., index (jan = 100), afwijking van normaal

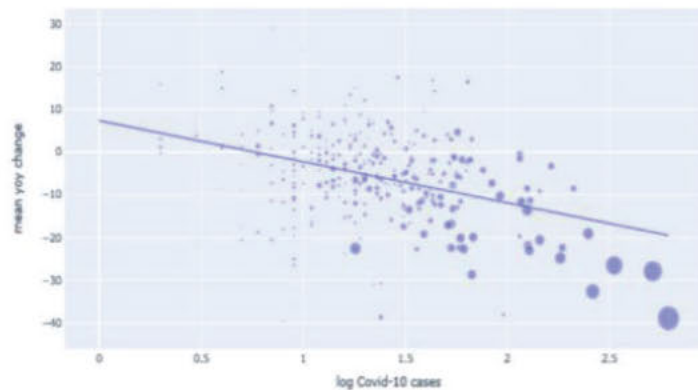
3. Uitgelicht: pinbetalingen

Uit onderzoek van ABN Amro blijkt dat niet alleen de lock-down maatregelen effect hebben, maar ook de angst van consumenten om besmet te raken:

- > Gemeentes in Nederland waar covid-19 hard toesloeg, kenden een grotere terugval in bestedingen.
- > Dit effect lijkt recent sterker in kleine gemeenten.
- > De toename in online uitgaven in deze gemeenten weegt niet op tegen de daling van de uitgaven in fysieke winkels.

Uitbraak correleert met daling van transacties

Verticale as: gemiddelde daling j-o-j van totale transacties tussen 14 maart en 16 april
Horizontale as: logaritme van cumulatieve covid-19-gerelateerde ziekenhuisopnames tot 16 april

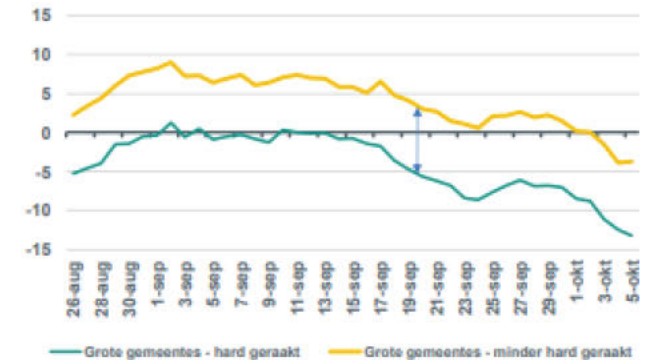

Bron: ABN AMRO – omvang van de cirkel correspondeert met aantal inwoners van gemeente

9-11-2020

Divergentie wordt zichtbaar...

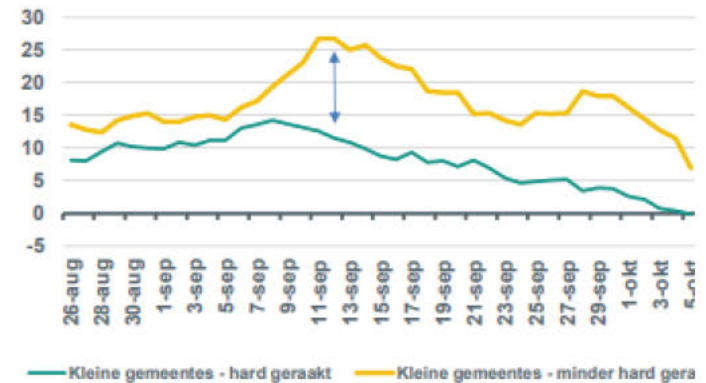
ABN AMRO fysieke pintransacties, verandering in % j-o-j, niet gecorrigeerd

Bron: ABN AMRO

...vooral in kleinere gemeentes

ABN AMRO fysieke pintransacties, verandering in % j-o-j, niet gecorrigeerd

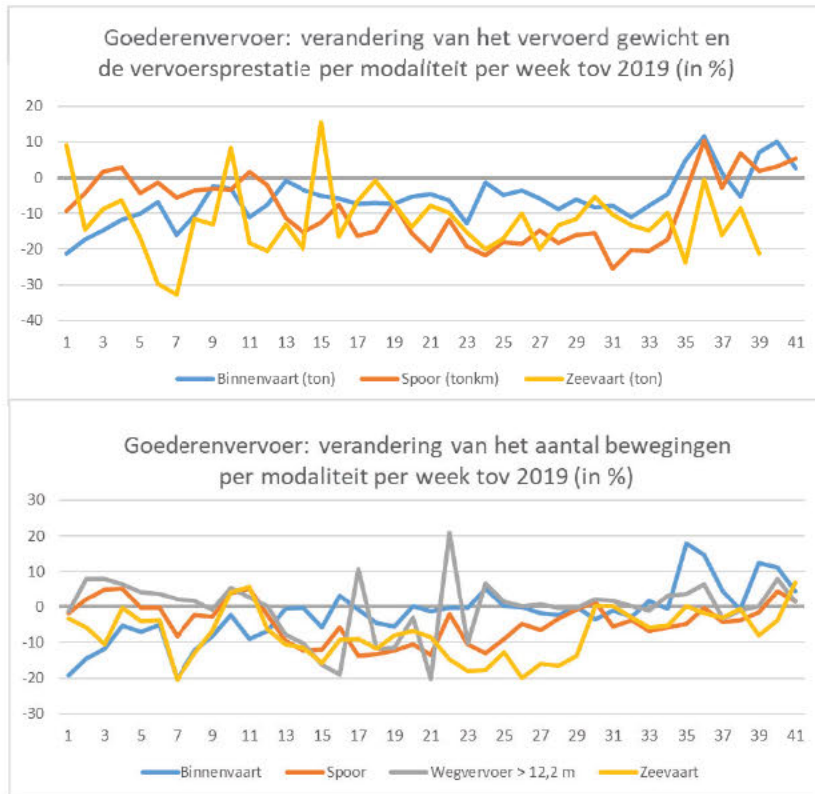

Bron: ABN AMRO

3. Economische gevolgen

Goederenvervoer: vervoerd gewicht/vervoersprestatie en bewegingen

Data: CBS (de data zijn gecorrigeerd voor feestdagen)

Binnenvaart (week 41)

- Het vervoerd gewicht over 2020 (tot week 41) ligt 7% onder het niveau van 2019.
- In week 41 lag het vervoerd gewicht 2,6% boven het niveau van 2019. De week ervoor was dit 9%.

Spoor (week 41)

- Het vervoerd gewicht over 2020 (tot week 40) ligt 10% onder het niveau van 2019.
- In week 41 lag het vervoerd gewicht 5,4% boven het niveau van 2019. De week ervoor was dit nog 3%.

Zeevaart (week 39)

- Het vervoerd gewicht over 2020 (tot week 39) ligt 11 % onder het niveau van 2019.
- In week 39 lag het vervoerd gewicht 21,2% onder het niveau van 2019. In week 37 lag dit nog 16% onder het niveau van 2019.

Wegvervoer (week 41)

- Het aantal bewegingen in week 40 ligt 1,2 % boven het niveau van 2019. In week 40 was dit 8%.¹⁷

3. Economische gevolgen

3.5 Arbeidsmarkt

Het aantal **werkenden daalt in september beperkt (3 duizend)** tot 8.906 duizend personen.

Tegelijkertijd neemt het aantal werklozen af (rechts). Er **bieden minder mensen zich aan op de arbeidsmarkt** (de niet-beroepsbevolking neemt toe).

De **werkloosheid daalt met 13 duizend** en bedraagt nu 413 duizend mensen. De daling komt omdat meer werklozen een baan vonden, maar ook omdat het aantal mensen dat weer aangemoedigd is om een baan te zoeken is gedaald.

De werkloosheid moet stijgen tot ongeveer 550 duizend personen aan het einde van het jaar om op het geraamde jaargemiddelde van het CPB (395 duizend personen) uit te komen.

Het aantal **WW-uitkeringen daalt met ongeveer 4,6%** tot 278 duizend.

De **instroom** in de WW is gedaald en ligt **weer op het niveau van vorig jaar**.

UWV verwacht dat de WW in 2021 stijgt naar hetzelfde niveau als tijdens de top van de financiële crisis in 2013/2014.

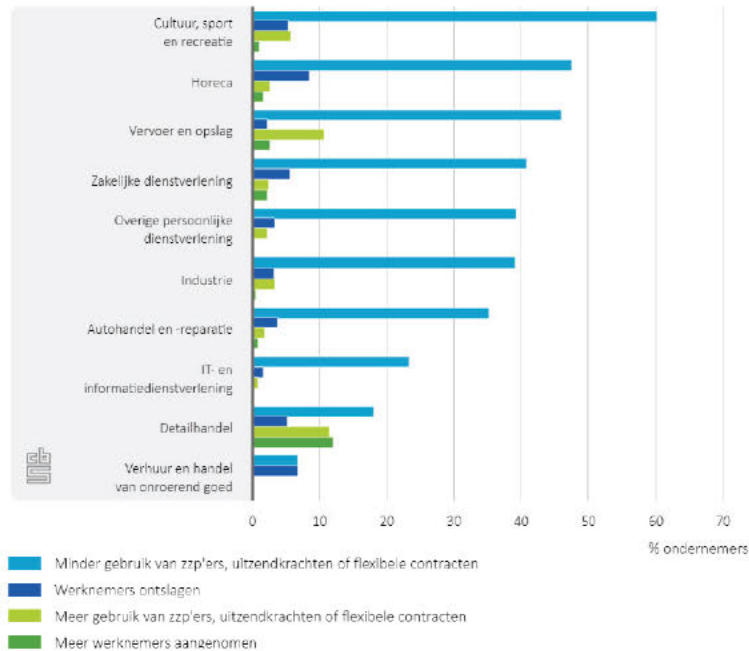

3. Economische gevolgen

Arbeidsmarkt – Sommige sectoren / groepen hard geraakt

Aanpassing personeelsbestand vooral via flexibele schil:

- De meeste ondernemers gaven in september aan dat hun vraag naar flexibele krachten is afgenomen (lichtblauwe balk).
- Ontslag vanwege de coronacrisis kwam tot september in de meeste sectoren relatief beperkt voor. Bron: [CBS](#)

Tot nu toe vooral flexwerkers en jongeren hard geraakt:

- Vooral personen met een tijdelijk, uitzend- en oproepcontract stromen sinds maart in de WW. De instroom piekte in april en nam in mei weer af. Zie figuur hieronder. Bron: [UWV](#)
- Jongeren hebben vaker een flexcontract en werken vaak in de hard geraakte sectoren. Bron: [UWV](#)
- De afname van het aantal jongere werkenden in het tweede kwartaal (87 duizend) komt vooral toe aan onderwijsvolgende jongeren (52%), jongeren met een flexcontract (77%) en thuiswonende jongeren (61%).
- In juni, juli en augustus kreeg UWV ruim 9.200 ontslagaanvragen om bedrijfseconomische redenen binnen (2,7 keer zo veel als vorig jaar). Bron: [UWV cijfers via NRC](#).
- Het is nog niet duidelijk tot in hoeverre en wanneer vaste contracten worden geraakt.

De crisis raakt sommige sectoren harder dan andere:

- Het aantal banen nam in het tweede kwartaal af met 322 duizend (-3%). De sterkst getroffen sectoren zijn:
 - Uitzendbureaus (-130 dzd)
 - Handel, vervoer en horeca (-123 dzd)
 - Zakelijke dienstverlening (-28 dzd)

Bron: [CBS](#)

4. Gebruik noodmaatregelen

Maatregelen	Totaal Aantal	Toelichting
NOW (Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid)		<u>Vanaf 16 november kunnen werkgevers een aanvraag doen voor de NOW3.</u> De NOW1 telde 139.000 toekenningen (148.000 aanvragen). Bij de NOW2 was dit 63.000 (65.200).
Tozo (Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers)	<u>T/m 3 september:</u> <u>103.000 aanvragen Tozo 2</u>	SZW schat het gebruik van de Tozo aan de hand van een steekproef onder 150 gemeenten. De Tozo1 komt naar schatting uit op 374.000 aanvragen. Zie de aantallen voor de Tozo2 links.
TVL (Tegemoetkoming Vaste Lasten MKB)	<u>T/m 11 november:</u> <u>47.416 aanvragen</u>	Er zijn 41,097 aanvragen toegekend, 445 miljoen euro is uitbetaald. Totaalbedrag toegekend 534 miljoen euro. Bij de TOGS waren er ongeveer 222.000 aanvragen, waarvan er 216.000 zijn toegekend en 6.000 zijn afgewezen.
Belastinguitstel	<u>T/m 6 november:</u> <u>206.179 debiteuren</u>	De omvang van de uitgestelde belastingen is <u>11,4 miljard euro</u> . Nieuwe aanvragen tot uitstel kunnen worden ingediend tot 1 januari 2021.
BMKB-C BMKBL-C GO-C KKC (Kleine Kredieten Corona GarantieRegeling)	<u>T/m 30 oktober:</u> Het totaal aantal bedrijven dat gebruik maakt van de regelingen is ruim <u>6200</u>	BMKB-C: <u>883 miljoen</u> BKMBL-C: <u>144 miljoen</u> GO-C: <u>666 miljoen</u> KKC: <u>46 miljoen</u>

4. Vergelijking NOW1 en NOW2

- De **NOW1 had een groter bereik dan de NOW2**, zowel in aantal toekenningen als in het aantal bereikte werknemers en in (voorgeschoten) subsidie.
- De **sectoren** met het grootste aantal toekenningen zijn tussen de NOW1 en NOW2 voor alle sectoren **vergelijkbaar**. Dit aantal is alleen in de sector detailhandel ver teruggelopen (250 duizend in NOW1, 70 duizend in NOW2). Rechts zijn de sectoren te zien met het hoogste aantal bereikte werknemers.
- Ook de verdeling van de subsidie over **verschillende groottes van bedrijven is vergelijkbaar**.

	NOW1	NOW2
Aanvragen	148.335	65.203
Toekenningen	139.399	63.088
Afwijzingen	8.963	2.041
Werknemers	2.650.000	1.330.000
Totaal voorschotten	€7.900.000.000	€2.140.000.000
Subsidiebedrag*	€9.880.000.000	€5.340.000.000

Aantal werknemers	NOW1	NOW2
Overige commerciële dienstverlening	410.000	220.000
Horeca en catering	390.000	230.000
Uitzendbedrijven	400.000	195.000

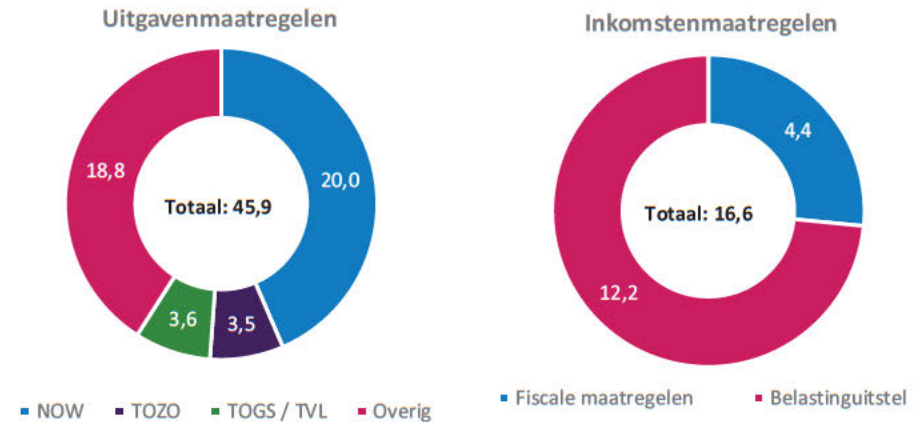
% toekenningen	NOW1	NOW2
Tot en met 50 werknemers	45%	45%
51 tot 250 werknemers	25%	25,3%
Meer dan 250 werknemers	30%	29,7%

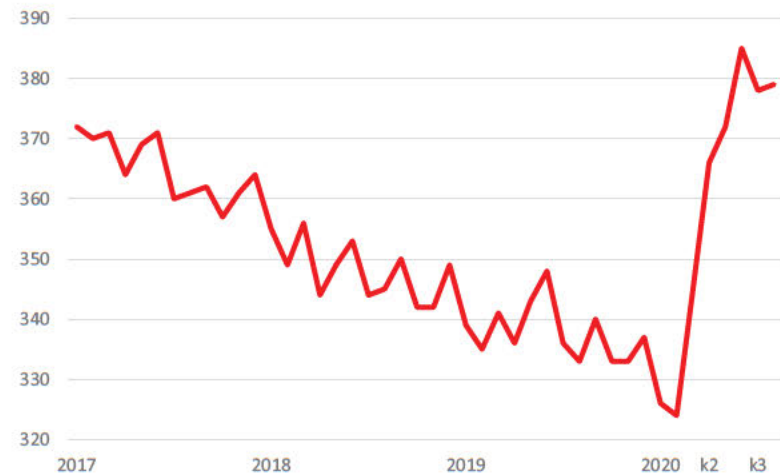
5. Stand overheidsfinanciën historisch tekort, oplopende schuld

- Deze cijfers zijn nog gebaseerd op de basisraming van het CPB. De **recente ontwikkelingen wijzen op een verdere verslechtering van de overheidsfinanciën dan hier weergegeven.**
- We stevenen dit jaar af op een **historisch begrotingstekort van €56,3 miljard in 2020**, oftewel 7,2% bbp. De overheidsschuld loopt daardoor op van 48,8% tot 59,1%. Tussen februari en juli is de schuld al met €54 miljard opgelopen (bron: CBS).
- Deze verslechtering is het gevolg van de sterke economische neergang die doorwerkt in lagere belastinginkomsten (-23 miljard euro) en hogere uitgaven aan WW en Bijstand (1 miljard euro). Daarnaast zorgen de noodmaatregelen corona voor een verslechtering van 33 miljard in 2020.
- In het **tweedegolfscenario van het CPB** loop het **begrotingstekort in 2021** verder op, tot **boven de 9% bbp**. De **schuld** ligt **in 2021 op 72%**, en blijft doorstijgen tot bijna 84% in 2025.

Omvang noodmaatregelen in miljard

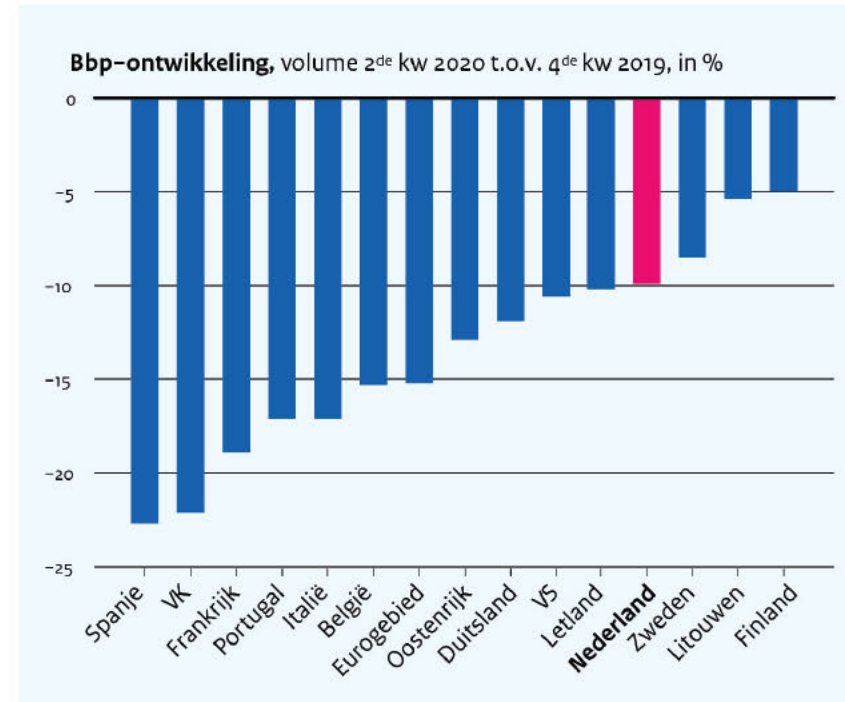
Ontwikkeling overheidsschuld in miljard

6. Internationaal – economische ontwikkelingen

- Het **IMF** publiceerde op 13 oktober in zijn halfjaarlijkse WEO nieuwe, iets optimistischer prognoses. De wereldeconomie krimpt dit jaar slechts met 4,4% en zal volgend jaar terugveren met een groei van 5,2%. Voor de Eurozone zijn de prognoses respectievelijk -8,3% en 5,2% en voor NL -5,4% en 4%.
- De **Chinese** economie lijkt een duidelijk **V-vormig** herstel te vertonen. Kwartaal op kwartaal groeide de Chinese economie in het derde kwartaal met 2,7%. Alles bij elkaar zal de groei dit jaar wel op ergens tussen de 1,5 en 1,75 uitkomen: voor Chinese begrippen slecht maar gegeven de dramatische start van dit jaar alleszins redelijk. Caveat: het zijn Chinese cijfers.
- De **Amerikaanse economie** is in het derde kwartaal met 7,4% tov het tweede kwartaal. Dat is een mooi cijfer, maar het niveau van het Amerikaanse BBP ligt vooralsnog zo'n 3,5% beneden dat van het vierde kwartaal 2019.
- **Eurostat** maakte bekend dat de Eurozone in het derde kwartaal met 12,7% groeide, maar ook hier geldt dat het niveau van het BBP in het derde kwartaal nog steeds 4,3% beneden dat van het vierde kwartaal 2019. FR (18%, IT (16%) en SP (17%) lieten veruit de grootste groeipercentages zien. Vraag is natuurlijk wel hoe dat er in het vierde kwartaal gaat uitzien.
- Tegelijkertijd werd bekend gemaakt dat in de week eindigende op 24 oktober **751.000** Amerikanen een werkloosheidsuitkering hebben aangevraagd. Daarmee zette de daling van de afgelopen weken zich voort. Ook het werkloosheidspercentage daalde verder naar 5,2% (week eindigend op 17 okt).

6. Internationaal – economische ontwikkelingen

- **In Europa worden de teugels momenteel sterk aangetrokken.** Het tegengaan van sociale contacten is daarbij leidend. De openingstijden van de horeca worden sterk beperkt, grote bijeenkomsten zijn niet meer mogelijk en de bewegingsvrijheid van personen wordt sterk ingeperkt. In een aantal landen wordt of is een avondklok ingesteld. De gevolgen zullen naast de horeca en culturele sectoren vooral ook de toeristische sectoren raken, maar in hoeverre dit de economische dynamiek in zijn algemeenheid zal raken is voorsnog onduidelijk.
- **De PMIs voor oktober zijn uit** (zie tabel). Het beeld is niet echt verbeterd ten opzichte van september. Alleen de VS laat een over alle fronten heen redelijk beeld zien. De cijfers voor Japan verbeteren wel, maar blijven voorsnog beneden de 50, wat wijst op krimp. In de Eurozone is sprake van een goed herstel in de industrie, vooral getrokken door een stevige groei in DU. Maar de diensten laten het afweten met cijfers duidelijk beneden de 50. Mede daarom wijst de PMI voor oktober voor het eerste sinds langere tijd weer op krimp van de gehele economie in de Eurozone.
- **In de Eurozone is meer en meer sprake van duale ontwikkelingen.** De diensten doen het slecht, niet in de laatste plaats vanwege allerlei maatregelen om het coronavirus te beteugelen. Daar staat een industriële sector tegenover die het gewoon goed doet. Een tweede dualiteit is dat DU groeit, maar de rest van de Eurozone als geheel niet of nauwelijks. Ook dat is vooral te wijten aan de ontwikkelingen in de dienstensectoren in vooral de Zuid-Europese landen.

Tabel: PMI, Flash Output indices oktober 2020

	Diensten			Industrie			totaal		
	aug	sept	okt	aug	sept	okt	aug	sept	okt
vs	55,0	54,6	56,0	52,7	53,2	53,3	54,6	54,3	55,5
Japan	45,0	46,9	46,6	45,8	46,0	47,0	45,2	46,6	46,7
Eurozone, vv	50,5	48,0	46,2	55,6	57,1	57,3	51,9	50,4	49,4
- Duitsland	52,5	50,6	48,9	57,7	62,4	64,9	54,4	54,7	54,5
- Frankrijk	51,5	47,5	46,5	52,3	51,2	51,0	51,6	48,5	47,3

Bron: IHS Markit

Caribische delen van het Koninkrijk (d.d. 8-11)

Maximaal controleren (incl. zorg kwetsbare personen)	Bonaire	St. Eustatius	Saba	Curaçao	Aruba	Sint Maarten
Aantal positief geteste mensen totaal (sinds vorige week)	135	14	5	1097 (+100)	4600 (+81)	896 (+65)
Aantal actieve besmettingen	0	0	0	279	171	72
Aantal ziekenhuisopnamen actueel (cumulatief)	0 (7)	0	0 (1)	7 (26)	6 (247)	10 (52*)
Aantal patiënten op IC actueel (cumulatief)	0 (2)	n.v.t	0 (0)	1 (3)	0 (43)	0 (17)
Aantal patiënten overleden totaal (sinds vorige week)	3	0	0	2 (+1)	40 (+2)	23 (+1)
Beschikbaarheid IC bedden voor Corona						
Beschikbaarheid zorgpersoneel						
Beschikbaarheid hulpmiddelen						
Testcapaciteit						
Continuïteit acute zorg in de regio						
Interinsulair patiëntenvervoer						